

Jaarverslag 2019 en vooruitzien 2020

Sander van Scherpenzeel in juni 2019 bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten op het eiland Tiengemeten. Het vroegere eigendom van familie Van Brienen van de Grootte Lindt.

Kaart uit het archief van het Leeuwenberg gasthuis te Utrecht met landerijen in Tolsteeg met daarop de Koningsweg (bovenaan), links diagonaal het Houtensepad, rechts diagonaal de Koppeldijk en onderaan de Hoogravensedijk in de zeventiende eeuw.

STICHTING HOUTENSE HODONIEMEN

Voorzitter

S. J. van Scherpenzeel

Secretaris

A. Botermans

Penningmeester

G.A. van Scherpenzeel

Extern adviseur

J. van Herwijnen

De Stichting Houtense Hodoniemen is statutair gevestigd in de gemeente Houten.

Adres

Schonenburgseind 59, 3995 DB HOUTEN

E-mail

houtenshodoniemen@gmail.com

Website

www.houtenshodoniemen.nl

Kamer van Koophandel KvK 72016752

Bank rekeningnummer NL92TRIO0379 3066 97

RSIN/fiscaal nummer 8589.46.294

Inhoud

- Voorwoord 3
- Activiteiten 3
- Nationaal Archief 5
- Het Utrechts Archief 6
- Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU) 6
- Regionaal Historisch Centrum (RHC) Rijnstreek en Lopikerwaard 8
- Website 8
- Statistieken 10
- Nawoord 11
- Winst en verliesrekening 2019 12
- Fotoverantwoording 12

Bestuur Stichting Houtense Hodoniemen v.l.n.r. Sander van Scherpenzeel (voorzitter), André Botermans (secretaris), Joop van Herwijnen (extern adviseur) en Gert-Jan van Scherpenzeel (penningmeester). Foto: Frank Firet.

Voorwoord

Heb je er wel eens aan gedacht dat een jaar kort kan zijn. Dag in, dag uit. Zeker als je het naar je zin hebt op school, werk en of andere dingen waar je plezier in beleeft. Zo ervaar ik dit ook met de stichting. Het jaar 2019 was een jaar van mensen ontmoeten, van schrijven, kennis delen, en heel veel publiceren. Goede momenten, complimenten maar ook de nodige momenten van tegenwind. Alles is wel voorbij gekomen. In de volgende hoofdstukken wordt uitgelegd wat de ontwikkelingen waren over het jaar 2019 en kijken we vooruit in het jaar 2020.

Activiteiten

Een gerenommeerde organisatie als de stichting Houtense Hodoniemen doet meer dan alleen archiefonderzoek en online publiceren. Historische voorlichting, verwerving van archieven (particulier) of/en het schrijven in opdracht zijn voorbeelden van secundaire activiteiten die in het jaar 2019 zijn uitgevoerd en met succes afgerond. Hieronder volgt een korte toelichting van de gedane activiteiten.

Grafsteen Jan Lamberts

In het voorjaar werd een van de eerste opdrachten binnengehaald. Er moest een soort historische reconstructie van het jaar 1619 geschreven worden. In het kort moest er geschetst worden hoe de omgeving van Houten eruit zag en hoe de Utrechtse economie aan het begin van de zeventiende-eeuw functioneerde. Het verhaal zou gebruikt gaan worden in een filmpje voor de social media. In de film werd getoond hoe de grafsteen van Jan Lamberts na precies 400 jaar (vrijdag 8 maart 1619 - vrijdag 8 maart 2019) werd teruggeplaatst in de Nederlands-Hersteld Hervormde kerk aan het Plein 27 in het Oude Dorp van Houten. In de jaren zeventig werd bij een renovatie van de kerk de vloer verwijderd en kwamen diverse oude grafzerken- of stenen er niet meer in terug. Ruim 40 jaar later vindt een particulier bij het opruimen van een schuur de steen van Jan Lamberts terug. Het plan is dan geboren om de steen vier eeuwen na dato in de kerk terug te plaatsen. In samenwerking met de gemeente Houten, de kerk en de stichting werd dit op vrijdag 8 maart 2019 gerealiseerd. Diverse lokale en landelijk media waren getuige van het terugplaatsen van de steen in de vloer van de kerk.

Voormalig wethouder Herman Geerdes (links) en Tom Prosman geven elkaar een hand nadat de grafsteen van Jan Lamberts in de kerk is teruggelegd.

Verwerving notariële akten

In het tweede kwartaal van 2019 werd de stichting gevraagd om een klein particulier archief over te brengen naar het Regionaal Archief Zuid-Utrecht in Wijk bij Duurstede. Hierin bevonden zich vier notariële akten die over een woning aan de Utrechtseweg 19 gingen. Het betrof hier een akte van transport en schuldbekentenis. Bij de schenking werd nog een aantal foto's vrijgegeven, aan de stichting om te scannen en op te nemen in het eigen archief. De aktes komen uit de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw en worden opgenomen in de collectie Losse Aanwinsten To22. Zw en kunnen sindsdien in de studiezaal van het archief worden bekeken.

Buurtfeest Jonkvrouwenborch

In februari 2019 werd bij een toevallige ontmoeting bij een informatieavond het idee geopperd om een rondleiding te geven in de omgeving van de straat Jonkvrouwenborch tijdens een daar te houden buurtfeest. Dit gebeurde op een zaterdag eind augustus 2019. Er werd verteld over de historie van het gebied, de oude adellijke grond waar men op woont. Boerderij Nieuwoord aan de Notengarde werd in het verhaal niet overgeslagen. Ruim vijftig mensen uit de buurt liepen

*Kasteeltoren Vuylcop
gezien op een
septemberdag in 2019
vanaf het Neereind
tijdens het uitzoeken van
het huisarchief.*

mee in de rondleiding en toonde volop interesse. Na afloop waren de dankbaarheid en waardering groot.

Huisarchief Kasteeltoren Vuylcop

In het jaar 2017 werd de stichting gewezen op een mogelijk rijkgevoerd huisarchief in de Kasteeltoren van Vuylcop, aan het Neereind 29 te Schalkwijk. In de toren stonden tientallen dozen met mappen, papieren en bouwtekeningen, die vanaf 1969 door de vroegere eigenaar waren verzameld.

Vanaf dat jaar was de toren continue in restauratie, die door de eigenaar met eigen middelen werd gefinancierd. Het beheer van de toren werd in 1999 ondergebracht in een stichting. In het jaar 2013 overleed de eigenaar en werd het enkele jaren stil rondom de kasteeltoren.

In februari 2019 werd door de stichting Vuylcop opdracht verleend om het huisarchief te bewerken en onder te brengen in het regionale archief. In het voorjaar van 2020 werd het archief gescreend en geïnventariseerd, en werden alle geselecteerde documenten in omslagen ondergebracht en voorzien van een archiefinventaris lijst. In mei 2020 werd de opdracht formeel afgerond.

Historisch onderzoek Het Huys ten Bosch te Maarssen

In de zomer van 2019 kregen we de opdracht om historisch archiefonderzoek te verrichten naar een *buiten*, gelegen midden in het dorp van Maarssen. Het betrof het buitengoed *Huys ten Bosch*, dat is gelegen aan de oostelijke oever van

de rivier de Vecht. De eigenaar had drie vragen betreffende de geschiedenis van het huis en de tuin, waarvoor onderzoek nodig zou zijn om antwoorden te vinden. De stichting heeft middels onderzoek heel veel relevante informatie ontsloten, waarmee twee van de drie vragen direct konden beantwoord en de derde indirect. Het onderzoek werd verrat in een rapport dat aan de opdrachtgever werd overhandigd, waarmee het project in april 2020 succesvol werd afgerond.

Publicatie Wethouder van Rooijenweg

In 2017 werd bij een particulier, wonende op boerderij Rijsbrug aan de Binnenweg, het huisarchief van zijn boerderij ontdekt. Hierin kwamen historische akten en correspondenties voor. Na bewerking van dit archief in 2018 vond de overbrenging plaats naar het Regionaal Archief Zuid-Utrecht te Wijk bij Duurstede. Waar deze werd opgenomen in de collectie Losse Aanwinsten To22. Naar aanleiding van het bewerken van dit archief werd door diverse mensen geopperd om er een artikel over te schrijven. Dit werd gedaan en gepubliceerd in het tijdschrift van de Historische Kring Tussen Rijn en Lek, Het Kromme-Rijngebied in het najaar van 2018. Dit project was zeer succesvol en smaakte naar meer.

Vriendenavond

Op dinsdagavond 17 september 2019 werd door de stichting een Vriendenavond gehouden in het Oude Station van Houten, aan het Stationserf 99. De avond werd goed bezocht. Uitgenodigd

*Het Oude Station van Houten op de Vriendenavond.
Foto: Frank Firet.*

waren vrienden, donateurs en belangstellenden. Joop van Herwijnen had een inleidend verhaal over de lopende tentoonstelling die in dezelfde ruimte te bezichtigen was. Sander hield voor de gelegenheid een voordracht over onzichtbare kadastergrenzen in de regio Houten en Utrecht Zuid. Iedereen had het naar zijn zin en de avond was zelfs beter geslaagd dan het jaar ervoor.

Projecten in 2020

Voor het jaar 2020 zitten er (momenteel) geen opdrachten van particulieren in de koker.

Onderzoek in het Nationaal Archief te Den Haag

Voor het jaar 2020 verwachten we nog een aantal keren naar het nationale geheugen in Den Haag te kunnen gaan. Vanwege het (Coronavirus) COVID-19-virus is het allerminst zeker hoeveel keren dit het geval zal kunnen zijn. Het onderwerp van onderzoek zal blijven 'De Wegen in de Stelling van Honswijk'.

In het jaar 2019 is de stichting 10 keer naar deze archiefinstelling geweest. Vooral het onderwerp

Belangstellenden en vrienden van de stichting in de tentoonstellingsruimte van de Archeologische Werkgroep Leen de Keijzer, op de zolder van het Oude Station, tijdens de Vriendenavond.

*Het Utrechts Archief
gelegen aan de Alexander
Numankade 199 -201 in
maart 2020.*

van onderzoek waren in 'De Wegen in de Stelling van Honswijk' en diverse andere onderwerpen. Doel van onderzoek waren vooral de landschappelijke veranderingen rondom de Nieuwe Hollandse Waterlinie Forten van de forten in de toenmalige gemeenten Utrecht (Tolsteeg), Oud-Wulven, Houten, Schalkwijk en Tull en 't Waal. Hierbij te denken aan de forten De Vier Lunetten op de Houtense Vlakte, Fort bij Vechten, Fort bij Rhijnauwen, Fort bij 't Hemeltje, Fort Het Werk aan de Waalsewetering, Fort Honswijk, Fort Het Werk aan de Korte Uitweg, De Gedekte Gemeenschapsweg, Fort Lunet aan de Snel en als laatste de Stelling aan de Groeneweg.

Het Utrechts Archief te Utrecht

Voor het jaar 2020 verwachten we met regelmaat naar dit archief te gaan. Onderwerpen van

onderzoek zullen zijn de grenswijzigingen over de periode 1948-1954, notariële akten, het bezit van ambachtsheerlijkheden en de memories van successie, onderzoek van voor 1928. Om het moment van schrijven (mei 2020) is er al twee maanden geen archiefonderzoek verricht. In verband met het Coronavirus en de sluiting van de archiefinstelling in die periode.

In 2019 zijn we ruim 40 keer naar dit archief geweest. Met veel plezier is er in diverse onderzoeksrichtingen onderzoek verricht. Naar adellijke families tot onroerend goed en vastgoed, met incidenteel onderzoek naar een straatnaam of infrastructuur. Meestal op de donderdagavond, i.v.m. de openstelling van de studiezaal. Soms kreeg de vrijdag- of dinsdagmiddag de voorkeur. Van de verzoek mogelijkheid om via de website archiefstukken te laten digitaliseren is door ons regelmatig gebruik gemaakt. Veel nieuwe documenten over grenswijzigingen, de Nieuwe Hollandse Waterlinie fortificatiën zijn ook door de lens van het fototoestel vastgelegd.

Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU) te Wijk bij Duurstede

In 2019 is een a twee keer per maand dit archief bezocht. De eerste maanden van het jaar waren bedoeld om de repertoria van notarissen in het Kromme-Rijngebied te fotograferen, met de bedoeling dit als basis te gebruiken voor een uit-

*Straatnaambord van de
Alexander Numankade
op de hoek met de
Blauwkapelseweg in
maart 2020.*

gebreider notarieel onderzoek dat de stichting de komende jaren voor ogen heeft. Gaandeweg werd ervoor gekozen om alleen de repertoria van notarissen in de gemeenten Wijk bij Duurstede en Houten op te nemen als onderzoeksrichting. Personen en instellingen met aanzien uit de negentiende en twintigste eeuw deden vooral zaken bij notarissen die resideerden in deze plaatsen. Plaatsen als Amerongen, Rhenen en Driebergen-Rijsenburg werden gaandeweg afgestoten in het repertoria-onderzoek. De reden hiervoor was dat maar weinig interessante onderwerpen, die we in het onderzoek als doel hadden gesteld werden gevonden. De jaren waarover het onderzoek zich uitstrekt zijn 1811 tot 1935. Voor het jaar 2021 zullen hier de jaren 1936 tot 1945 als nieuw bijgekomen archiefblok aan worden toegevoegd.

André Botermans in de studiezaal van het Regionaal Archief Zuid-Utrecht te Wijk bij Duurstede op 3 juli 2019.

Bij het thuis verder bestuderen van de repertoria werd duidelijk dat het ondoenlijk was om de diverse onderwerpen zoals hypotheekakten of fruit verkopen voor aanvang van een archiefbezoek uit de repertoria te selecteren. Op een goed moment werden per archiefbezoek op de dag al vijf inventarisnummers aan akten opgevraagd uit het depot, zodat per omslag iedere akte rustig bekeken kon worden, op zoek naar een interessante vondst. Uit deze ervaring is er voor gekozen om voortaan de komende jaren, naar verwachting tot 2025, deze werkwijze voort te zetten. Ook is de keuze gemaakt om de repertoria die eerder gefotografeerd zijn met een ander doel niet zomaar op de plank te laten liggen. Binnenkort gaan we starten met het overschrijven van de repertoria van Wijk bij Duurstede en Houten, zodat ze voor toekomstige generaties

doorzoekbaar worden. Dit niet alleen in het kader van het stichtings belang, maar ook om de archiefinstelling een presentje te geven voor de jarenlange prettige samenwerking. Voor 2020 gaan we met hetzelfde gemiddelde van een a twee keer in de maand naar dit archief. Hierin zullen de notariële archieven een hoofdrol blijven spelen. Nieuw binnengekomen dossiers of dossiers die niet eerder geraadpleegd zijn zullen incidenteel in de studiezaal bekeken worden.

Sander aan het werk met het fotograferen van de repertoria van de notarissen in de gemeenten Wijk bij Duurstede en Houten.

Wapenstein van de familie Van Westrenen aan de Plompstorengracht 5 te Utrecht. Familie Van Westrenen is ook vertegenwoordigd op de website van de stichting.

Tot 31 januari 2020 was de naam van het archief *Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht* vaak afgekort als *RHCZOU*. Per 1 februari 2020 is de nieuwe naam *Regionaal Archief Zuid-Utrecht* afgekort als *RAZU*. De naamsverandering ligt in het feit van dat de archieven van de vroegere gemeenten Leerdam en Zederik in het najaar van 2019 ook in Wijk bij Duurstede zijn ondergebracht.

Per 1 januari 2019 vormen de voormalige gemeenten Vianen, Leerdam en Zederik de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden, die geheel bij de

provincie Utrecht ging behoren. Leerdam en Zederik behoorden voor die tijd bij de provincie Zuid-Holland. Vianen behoorde vanaf 1 januari 2002 al bij de provincie Utrecht.

Regionaal Historisch Centrum (RHC) Rijnstreek en Lopikerwaard te Woerden

In 2019 hebben we deze archiefinstelling drie keer bezocht. Hierbij hebben we zoals voorheen de waterschapsarchieven van de vroegere waterschappen in en om het vroegere Houten onderzocht. Het betrof vooral delen van dossiers die drie jaar eerder, voordat de sluiting van het toenmalige gemeentehuis in verband met de renovatie, niet waren onderzocht.

Voor het jaar 2020 is het maar de vraag hoe vaak we de studiezaal van dit archief kunnen gaan bezoeken. Op het moment van schrijven (mei 2020) is het Coronavirus actief en zijn nog de nodige beperkingen in de archiefwereld als het gaat om de openstelling van archiefdiensten van kracht.

Website Houtese Hodoniemen.nl

In 2019 is er een hoop veranderd en aangevuld op de stichtingswebsite. In het begin van het

Studezaal van het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard te Woerden al kijkend naar de glazen voorgevel.

Studiezaal van het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard te Woerden al kijkend naar de boekenkasten met inventarissen en regesten.

jaar werd begonnen met het aanvullen hiervan. Dit gebeurde nadat diverse personen hadden gevraagd wanneer er eens meer informatie en foto's op de website geplaatst zou gaan worden. Al vele jaren ging historisch onderzoek voor schrijven. Voor sommigen duurde dat te lang. En hierin werd bij de voorzitter ook iets wakker geschud, dat het vele jarenlange vergaren van informatie toch eens uitgewerkt moest gaan worden. Toen werd besloten om de website grondig aan te pakken en de schat aan informatie uit te werken en op de website te plaatsen. Begonnen

is met de adellijke families en patriciaat families die in het Kromme-Rijngebied woonde of bezittingen hadden uit te werken. Hiermee heeft dat een plek op internet gekregen. Vele maanden en honderden uren aan arbeid hebben ertoe geleid dat er op de website veel meer informatie (gebundeld) is terug te vinden dan dat op menig andere website. Vooral de familiepagina's Bosch van Drakestein van (Nieuw-Amelisweerd) en Bosch van Oud-Amelisweerd scoren op internet in de Google-ranking hoge resultaten.

Sander tijdens een fotoshoot in de archiefkelder van de gemeente Houten al kijkend naar luchtfoto's in de ladekasten. Foto: Jan Koopmans.

Iets waar we als stichting zeer trots op zijn. In het najaar van 2019 werd besloten om na de vele maanden van arbeid van de eerder beschreven aanvulling ons in de jaren 2020 tot 2022 toch echt te gaan richten op datgene waar de stichting voor opgericht is, namelijk straatnamen beschrijven. In het voorjaar van 2020 is hierin voorzien met de eerste volledige oplevering van de straatnamenpagina Houten Noordwest. Verder zal er in 2020 gewerkt gaan worden aan de straatnamenpagina Houten Noordoost en worden andere pagina's waar nodig aangeuld en verbeterd.

Huizen aan de Voorstraat 85-87 te Utrecht waarin tussen 1799 en 1811 het gezin Bosch van Drakestein woonde voordat ze naar het Janskerkhof 17 verhuisde.

In 2019 is er ook een vrijwilliger bereid gevonden om achter de schermen diverse taal- en spellingcontroles uit te voeren, om ook hierin de kwaliteit van de teksten te kunnen waarborgen.

Statistieken

De website werd in de loop van het jaar 2019 steeds beter bezocht.

Januari 2019

Het aantal sessies (bezoekers) in deze maand was 1865, met een aantal pageviews (bekeken pagina's per bezoeker) van 2344. Dit maakt een gemiddelde van 1,25 bekeken pagina per bezoeker.

Juni 2019

Het aantal sessies (bezoekers) in deze maand was 3652, met een aantal pageviews (bekeken pagina's per bezoeker) van 3302. Dit maakt een gemiddelde van 1,10 bekeken pagina per bezoeker.

Het landgoed Nieuw-Amelisweerd, ingetekend op een kaart in 1674 uit het kaartenboek van het Leeuwenberg gasthuis te Utrecht. Bron: Het Utrechts Archief, T709.

December 2019

Het aantal sessies (bezoekers) in deze maand was 9809, met een aantal pageviews (bekeken pagina's per bezoeker) van 4795. Dit maakt een gemiddelde van 2,04 bekeken pagina per bezoeker.

April 2020

(moment van schrijven) Het aantal sessies (bezoekers) in deze maand was 8518, met een aantal pageviews (bekeken pagina's per bezoeker) van 6346. Dit maakt een gemiddelde van 1,34 bekeken pagina per bezoeker.

Hierbij zijn er in 2019 in totaal 53.068 bezoekers op de website geweest. Met een sessie van 1,18 pagina per bezoeker.

Het aantal bezoekers per maand fluctueert. Zo is te zien dat er in december 2019 na een grotere bekendheid op de socials via Twitter en Facebook meer mensen op de website kwamen, en een pagina gemiddeld per bezoeker meer bekeken werd.

Op het moment van schrijven (mei 2020) staat, met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020, het aantal sessies op 35.167 en het aantal pageviews op 25.577, goed voor een gemiddelde van 1,37 bezochte pagina's per bezoeker. Het ligt in de verwachting dat de komende twee jaar met het verder aanvullen en verbeteren van de website het aantal pageviews ten opzichte van het aantal sessies gestaag verder zal stijgen. Ook op de socials als Twitter, Facebook en

Instagram zijn de aantallen volgers gestaag gestegen. Ons Twitteraccount (@HoutenseH) is in 2019 met een tiental volgers gegroeid tot (mei 2020) ruim 510. Hetzelfde geldt voor Facebook dat nu 270 telt. Instagram waar wat minder berichten op gedeeld werden staat (in mei 2020) op 112 volgers.

Het aantal bezoeken aan de studiezaal per archiefinstelling in 2019 (incl: bestandsdownload .JPG).

- Het Utrechts Archief 39x
- Het Nationaal Archief 10x
- Regionaal Archief Zuid-Utrecht 25x
- Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard 3x
- Regionaal Archief Rivierenland 1x
- Het Gelders Archief 0x

Nawoord

Het jaar 2019 was een goed jaar met de eerste twee grote onderzoeksopdrachten. Diverse archiefdiensten zijn maar liefst 80 keer bezocht. De groei van de website, zowel in omvang, aantal pagina's en rijkdom aan informatie als bezoekersaantallen, zal in 2020 ruimschoots overtroffen worden. De bezoeken aan diverse studiezalen voor 2020 daarentegen niet. Op het moment van schrijven (mei 2020) was Nederland net als de rest van de wereld in een lockdown om de verspreiding van het COVID-19 Virus een halt toe te roepen. Hierdoor konden er vanaf midden maart 2020 tot mei 2020 geen archieven worden bezocht.

Het gaat echter niet om aantallen die we willen halen, maar om het uitoefenen van een specialisme om een groep geïnteresseerden mensen of instellingen te voorzien van interessante historische wetenswaardigheden. En om daarover op de website te publiceren. Alles op zijn tijd, en alles in zijn eigen tempo. Dat is waar we het voor doen. Laat het jaar 2020 hierin voorzien zodat we er mooi op terug kunnen kijken.

Winst en verliesrekening 2020

Financieel Jaarverantwoording 2020	
Begin saldo	€ 106-
Baten	€ 564-
Totaal	€ 670-
Lasten	€ 552-
Eindsaldo	€ 118-

Fotoverantwoording

Bijna alle foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt door Sander van Scherpenzeel, tenzij anders vermeld (direct achter de beschrijving van de foto).